

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Серія
ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Випуск 2 (53)
2017

Засновано 2001 року
Видання виходить 4 рази на рік

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2017

УДК 330-339; 321.7; 159.9
ББК 65.9(4УКР)29-2я43

Редакційна колегія

Курко М. Н., д-р юрид. наук, проф. — головний редактор
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора
Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф.,
Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф.,
Бідзюра І. П., д-р політ. наук,
Варзар І. М., д-р політ. наук, проф.,
Воронін В. М., д-р іст. наук,
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф.,
Мєлков Ю. О., д-р філос. наук, доц.,
Перегуда Є. В., д-р політ. наук, проф.,
Піляєв І. С., д-р політ. наук,
Попов В. Ж., д-р іст. наук, проф.

*Рекомендовано до друку Вченою радою Міжрегіональної Академії
управління персоналом (протокол № 6 від 22 червня 2017 р.)*

Видання індексується Google Scholar

Наукові праці МАУП. — Серія : Політичні науки. — 2017. — Вип. 2 (53) /
[редкол.: М. Н. Курко (голов. ред.) та ін.]. — Київ : МАУП, ДП “Вид. дім
“Персонал”, 2017. — 86 с.: іл. — Бібліогр. у кінці ст. — Виходить 4 рази на рік.

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються
проблемами розвитку політології.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток
науки в Україні.

ББК 65.9(4УКР)29-2я43+67.9(4УКР)я43

© Міжрегіональна Академія управління
персоналом (МАУП), 2017
© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2017

ЗМІСТ

Відомості про авторів	4
Гула Р. В. <i>Політичні ідеї монархічного консерватизму в Україні у 1900–1914 рр.</i>	5
Котовська О. П. <i>Ціннісні зміни посттоталітарної України та їхній вплив на формування української моделі публічного (державного) управління</i>	13
Нельга Т. О., Дзекунова Д. М. <i>Молодіжна девіація в Україні: ставлення студентської молоді до вживання наркотиків</i>	23
Савойська С. В. <i>Конструктивна мовна політика як поняття та явище</i>	30
Цибух В. І. <i>Розбудова української культури засобами туризму</i>	37
Бакрадзе Л. М. <i>Особливості державного будівництва країн пострадянського простору в умовах політичних трансформацій</i>	44
Голомша М. Я. <i>Специфіка та особливості впровадження нових технологій управління персоналом в умовах трансформації державної служби на сучасному етапі суспільного розвитку</i>	52
Маценко Є. В. <i>Теоретико-методологічні основи обґрунтування феномену “національна безпека” адекватно специфічним особливостям сучасного суспільного розвитку</i>	59
Пхіденко М. О. <i>Косовський прецедент та його вплив на сучасні міжнародні відносини</i>	64
АКАДЕМІЧНЕ ЕСЕ	72
Медвідь Ф. М. <i>Михайло Грушевський як голова Наукового товариства ім. Шевченка</i>	72
Біджюра І. П. <i>“Діти вулиці”: безпритульність і громадянське суспільство</i>	78
Біджюра І. П., Біджюра Р. І. <i>Проблеми України як країни, суспільства і держави (не зовсім науковий коментар)</i>	80

Т. О. НЕЛЬГА

Д. М. ДЗЕКУНОВА

Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ

МОЛОДІЖНА ДЕВІАЦІЯ В УКРАЇНІ: СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ДО ВЖИВАННЯ НАРКОТИКІВ

Наукові праці МАУП, 2017, вип. 53(2), с. 23–29

Наведено аналіз результатів соціологічного дослідження, проведеного авторами у грудні 2016 р. в Києві. Проаналізовано ступінь розповсюдженості наркотиків серед української молоді, а також причини цього явища.

У сучасному українському суспільстві, яке переживає етап соціально-економічної кризи, проблема девіантної поведінки молоді стоїть особливо гостро. Політична та економічна нестабільність у країні стала причиною зростання злочинності, поширення зловживання спиртними напоями, депресивних настроїв значної частини населення, у тому числі молоді. Проте є один особливий вид девіантної поведінки, який, на нашу думку, надзвичайно небезпечний. Мова йде про вживання наркотиків.

Проблема вживання наркотиків сама по собі не є новою. Починаючи з середини 80-х років ХХ ст., коли у Радянському Союзі було офіційно визнано існування наркоманії, це питання вивчають медики, педагоги, психологи та соціологи. На жаль, неможливо констатувати, що наркотики є атрибутом окремої субкультури або розповсюджені тільки серед представників окремих соціальних груп. Слід визнати сумний факт: наркотики споживаються в усіх регіонах України представниками всіх прошарків суспільства. І найгірше те, що кількість наркоманів в Україні зростає. Так, ще у 2005 р. було проведено соціологічне дослідження співробітниками Державного інституту проблем сім'ї та молоді та Українського інституту соціальних досліджень, у результаті якого було з'ясовано, що кількість наркоманів щорічно зростає, а серед наркозалежних людей 80 % — це молодь до 28 років [3]. Дослідження, проведене у 2007 р. зафіксувало, що “сучасна українська учнівська молодь до досягнення віку 15–16 років уже має досвід вживання наркотичних речовин” [2].

Соціологічне дослідження, проведене за участю авторів, було присвячене дослідженню ставлення студентської молоді до вживання наркотиків. Ми зосередили свою увагу на цьому з кількох причин. По-перше, на нашу думку, вживання наркотиків є більш небезпечним у порівнянні, наприклад, із пияц-

твом, оскільки веде до незворотних наслідків. По-друге, оскільки вживання наркотиків у молодіжному середовищі є не тільки розповсюдженим, а й зростаючим явищем, тут вже можна висловити турботу про майбутнє здоров'я цілої нації.

З метою виявлення ставлення студентської молоді до вживання наркотиків була розроблена анкета, за допомогою якої вдалося дослідити рівень обізнаності молодих людей з приводу наслідків такої поведінки.

Опитування було проведено у грудні 2016 р. у вищих навчальних закладах Києва серед студентів денної форми навчання, які є громадянами України, а саме: МАУП — 19 студентів, КНЕУ — 6 студентів, КПП — 11 студентів. Таким чином, було опитано 36 студентів віком від 18 до 22 років, з них 18 хлопців та 18 дівчат.

Отже, на питання: “Що, на вашу думку, означає поняття “наркоманія”?” (табл. 1) переважна більшість респондентів (83,3 %) вказали на “психологічну та фізіологічну залежність”, що говорить про достатньо високий рівень обізнаності у цьому питанні. Відповідь “шкідлива звичка” вибрали 11,1 % респондентів і тільки 2,7 % опитаних вказали на “можливість отримувати задоволення”, 8,3 % визнали вживання наркотиків девіантною поведінкою, а 5,5 % респондентів не змогли дати відповідь на запитання.

На запитання про особисте ставлення до наркотиків (табл. 2) переважна більшість респондентів — 91,6 % — вибрали негативну відповідь (“вкрай негативне”, “негативне” та “скоріш негативне”), при цьому більше половини —

Таблиця 1

Розподіл відповідей на питання: “Що, на вашу думку, означає поняття “наркоманія”?”

№ пор.	Показник	%
1	Шкідлива звичка	11,1
2	Психологічна та фізіологічна залежність	83,3
3	Можливість отримувати задоволення	2,7
4	Девіантна поведінка окремої людини або групи	8,3
5	Важко відповісти	5,5

Таблиця 2

Розподіл відповідей на питання: “Ваше особисте ставлення до наркотиків”

№ пор.	Показник	Загальна кількість, %	Хлопці, %	Дівчата, %
1	Вкрай негативне	58,3	38,8	77,7
2	Негативне	22,2	27,7	16,6
3	Скоріш негативне, ніж позитивне	11,1	22,2	0
4	Скоріш позитивне	2,7	5,5	0
5	Позитивне	0	0	0
6	Важко відповісти	5,5	5,5	5,5

58,3 % респондентів ставляться до наркотиків вкрай негативно. Якщо порівняти відповіді хлопців та дівчат, то можна побачити, що дівчата виявилися більш категоричними: 77 % від загальної кількості опитаних дівчат вибрали відповідь “вкрай негативно” та 16,6 % — “негативно”, що загалом становить 94,3 % дівчат. Тільки 2,7 % опитаних “скоріш позитивно” ставляться до наркотиків, і всі вони — хлопці (5,5 % від загальної кількості опитаних хлопців). Як видно з табл. 2, жоден респондент не вибрав відповідь “позитивно”, а 5,5 % опитаних не змогли відповісти на це запитання.

Також респондентам було поставлене питання: “Чи є серед ваших знайомих люди, які пробували наркотичні або токсичні речовини?” (табл. 3). Як видно з табл. 3, 83,3 % опитаних мають у своєму оточенні знайомих, які “пробували наркотики” (50 %) та “пробували і вживають досі” (33,3 %). Тільки 16,6 % студентів стверджують, що не мають знайомих, які вживали або вживають наркотики.

Відповіді на питання: “Чи пропонували вам знайомі спробувати будь-які наркотичні речовини?” (табл. 4) показали такий результат: 66,6 %, тобто більшість респондентів відповіли “так”, а 30,5 % респондентів — “ні”. Тільки 2,7 % опитаних відмітили “важко відповісти”.

Наступне питання: “Чи пробували ви самі наркотичні речовини?” (табл. 5) показало, чи скористалися студенти можливістю спробувати наркотики.

Таблиця 3

Розподіл відповідей на питання: “Чи є серед ваших знайомих люди, які пробували наркотичні або токсичні речовини?”

№ пор.	Показник	%
1	Так, є знайомі, які пробували	50,0
2	Так, є знайомі, які пробували і досі вживають	33,3
3	Ні, таких немає	16,6
4	Важко відповісти, я можу цього просто не знати	0

Таблиця 4

Розподіл відповідей на питання: “Чи пропонували вам знайомі спробувати будь-які наркотичні речовини?”

№ пор.	Показник	%
1	Так	66,6
2	Ні	30,5
3	Важко відповісти	2,7

Таблиця 5

Розподіл відповідей на питання: “Чи пробували ви самі наркотичні речовини (травку, таблетки тощо)?”

№ пор.	Показник	Загальна кількість, %	Хлопці, %	Дівчата, %
1	Так	25,0	38,8	11,1
2	Ні	75,0	61,1	88,8
3	Важко відповісти	0	0	0

Як видно з табл. 5, чверть опитаних студентів (75 %) зізналися, що вони хоча б раз у житті пробували наркотики, і серед таких “сміливців” виявилося більше хлопців, ніж дівчат — 38,8 % та 11,1 % відповідно.

На відкрите запитання про те, які саме наркотики пробували студенти, було вказано: травка, марихуана, транквілізатор.

Наступне питання було поставлене з метою з’ясувати, що ж підштовхнуло молоду людину спробувати наркотики. Результати показали таку картину (табл. 6).

Як видно, респонденти відмітили тільки два варіанти — “вплив друзів та знайомих” (11,1 % опитаних, з них 22,2 % — хлопці), та “цікавість” (19,4 % опитаних, з них 27,8 % хлопців та 11,1 % дівчат). Тобто були зазначені відносно добровільні мотиви знайомства з наркотиками, оскільки варіант “мене примусили” не вибрав жоден респондент.

Далі респондентам було запропоновано висловити власну думку з приводу того, що штовхає людей до вживання наркотиків (табл. 7).

Отже, найбільший результат — 61,1 % — отримала позиція “вплив оточення”, друге місце — 58,3 % — пошук задоволення. Далі йдуть “цікавість” (55,5 %) та “почуття самотності та безвихідності” (41,6 %), 27,7 % респондентів вважають, що причина вживання наркотиків — відсутність знань про можливі

Таблиця 6

Розподіл відповідей на питання: “Що підштовхнуло вас спробувати наркотики?”

№ пор.	Показник	Загальна кількість, %	Хлопці, %	Дівчата, %
1	Вплив друзів та знайомих	11,1	22,2	0
2	Спроба зняти стрес	0	0	0
3	Цікавість	19,4	27,8	11,1
4	Мене примусили	0	0	0
5	Ваш варіант	0	0	0

Таблиця 7

Розподіл відповідей на питання: “Що, на ваш погляд, штовхає людей до вживання наркотиків?”

(Респонденти могли вибирати кілька варіантів, тому загальний результат перевищує 100 %)

№ пор.	Показник	%
1	Вплив оточення	61,1
2	Цікавість	55,5
3	Відсутність знань про можливі наслідки	27,7
4	Пошук задоволення	58,3
5	Почуття самотності та безвихідності	41,6
6	Моральний або фізичний тиск з боку інших людей	27,7
7	Бажання відчути себе “героєм”, який нічого не боїться	19,4
8	Ваш варіант	2,7

наслідки, і стільки ж визнають, що людина може почати вживати наркотичні речовини під моральним або фізичним тиском. Передостаннє місце (19,4 %) займає позиція “бажання відчувати себе “героєм”, який нічого не боїться”. На відкрите запитання “ваш варіант” 2,7 % респондентів відповіли “зняти стрес”.

Якщо порівняти ці дані з результатами, одержаними на запитання про власні мотиви початку вживання наркотиків, то ми побачимо певні розбіжності. Так, серед тих, хто має такий досвід, більшість вибрали позицію “цікавість”, тоді як при оцінюванні мотивів інших людей “цікавість” займає третє місце. І навпаки, у респондентів, знайомих з наркотиками, причина “вплив друзів та знайомих” виявилася на другому місці, при цьому переважна більшість вважає, що інші люди починають вживати наркотики саме під впливом оточення.

З метою виявлення рівня обізнаності респондентів з можливими наслідками вживання наркотиків було запропоноване відповідне запитання (табл. 8).

Результати показали достатньо високий рівень поінформованості молодих людей щодо наслідків вживання наркотиків. Так, на першому місці — “важкі захворювання та передчасна смерть”, цю позицію вибрали 75,0 % респондентів. На другому місці (52,7 %) — “погіршення здоров’я”. Третє місце займає позиція “проблеми у сім’ї та втрата друзів”, її вибрали 44,4 % респондентів. Таким чином, можна зробити висновок, що студенти добре знають про наслідки вживання наркотиків, адже переважна більшість респондентів відзначили найбільш негативні. Тільки 2,7 % вважають, що наркотики можуть дати можливість вести цікаве життя, а також знайти вихід із складних життєвих обставин.

Нарешті, молодим людям було запропоновано відповісти на питання, де, на їхню думку, простіше за все придбати наркотики (див. табл. 9).

Таблиця 8

Розподіл відповідей на питання: “Які, на вашу думку, можливі наслідки вживання наркотиків та психотропних речовин?”

(Респонденти могли вибирати кілька варіантів, тому загальний результат перевищує 100 %)

№ пор.	Показник	%
1	Важкі захворювання та передчасна смерть	75,0
2	Погіршення здоров’я	52,7
3	Збільшення злочинності	30,5
4	Проблеми у сім’ї та втрата друзів	44,4
5	Проблеми на роботі	27,7
6	Можливість завести нових друзів та стати “своїм” у компанії	5,5
7	Можливість вести цікаве та яскраве життя	2,7
8	Можливість знайти вихід із складних життєвих обставин	2,7
9	Інше	0
10	Важко відповісти	2,7

Розподіл відповідей на запитання: “Де, на вашу думку, простіше за все придбати наркотики?”

(Респонденти могли вибирати кілька варіантів,
тому загальний результат перевищує 100 %)

№ пор.	Показник	%
1	У нічних клубах	41,6
2	У мережі Інтернет	33,3
3	У навчальних закладах	16,6
4	У медичних закладах	11,1
5	У знайомих	44,4
6	Ваш варіант	5,5
7	Важко відповісти	16,6

Як видно з табл. 9, очолює “рейтинг” можливостей придбати наркотики позиція “у знайомих”, яку вибрали 44,4 % респондентів. Друге та третє місце займають нічні клуби та Інтернет (відповідно 41,6 % та 33,3 %), 16,6 % опитаних відзначили позицію “у навчальних закладах”, а 11,1 % — “у медичних закладах”. На відкрите питання: “ваш варіант” (5,5 %) були отримані додаткові відповіді “комп’ютерні клуби” та “чорний ринок”. Достатньо велика кількість респондентів — 16,6 % — зізналися, що їм важко відповісти на це питання. Можемо припустити, що ці люди ніколи не зустрічалися з цією проблемою.

Отже, за результатами проведеного соціологічного дослідження можна зробити достатньо сумні висновки. Головне, що можна констатувати, — наркотики у молодіжному середовищі широко розповсюджені. Переважна більшість респондентів, якщо не пробували ці речовини самі, мають у своєму оточенні знайомих, які вживають наркотики. Придбати наркотичні речовини достатньо легко, адже іноді і шукати на треба: більше половини опитаних (66,6 %) зазначили, що їм *пропонували* спробувати наркотики, що свідчить про легкий доступ до цих речовин.

Вирішити проблему розповсюдження наркотиків у молодіжному середовищі дуже важко. На думку українських фахівців О. М. Бандурки, І. О. Віденєєва та В. Б. Калиновського, боротьба з наркоманією передбачає вирішення низки завдань [1]:

- організація профілактичної діяльності;
- вдосконалення законодавства;
- створення відповідної системи охорони здоров’я, реабілітації й перевиховання;
- недопущення наркотичних засобів на “чорний ринок”, переслідування нелегального виробництва, торгівлі, крадіжок і контрабанди.

Таким чином, необхідні спільні дії правоохоронних органів, соціологів, психологів, педагогів, лікарів та батьків. Необхідно вдосконалювати профілактичну роботу з молоддю та підлітками, просвітницьку діяльність на всіх рівнях з метою подолання цієї соціальної проблеми.

Література

1. Бандурка О. М., Віденєєв І. О., Калиновський В. Б. Психологічні проблеми наркотизації населення. Харків, 2005. 130 с.
2. Рівень і тенденції поширення тютюнокуріння, вживання алкоголю та наркотичних речовин серед учнівської молоді України / О. М. Балакірева (кер. авт. кол.) та ін. Київ: УІСД ім. О. Яременка, 2008. 152 с.
3. Тютюн, алкоголь, наркотики в молодіжному середовищі: вживання, залежність, ефективна профілактика / О. О. Яременко (кер. авт. кол.) та ін. Київ: Держ. ін-т проблем сім'ї та молоді, Укр. ін-т соц. досліджень, 2005. кн. 7. 196 с.

Аналіз результатів соціологічного дослідження, проведеного авторами у грудні 2016 р. в Києві, показав, що ступінь розповсюдженості наркотиків серед української молоді є досить високим і це становить певну суспільну загрозу. Для подолання загрози необхідним є відповідальний і комплексний підхід: посилення заходів профілактики, зміцнення юридичних засад протидії, активізація роботи правоохоронних органів, розвиток інституцій для реабілітації постраждалих.

The analysis of the results of a sociological survey conducted by the authors in Kyiv in December 2016 showed that the prevalence of drugs among Ukrainian youth is rather high and this poses a certain social threat. Responsive and comprehensive approach is needed to overcome the threat: strengthening preventive measures, strengthening the legal basis of counteraction, activating the work of law enforcement forces, developing institutions for the rehabilitation of the victims.

Анализ результатов социологического исследования, проведенного авторами в декабре 2016 г. в Киеве, показал, что степень распространенности наркотиков среди украинской молодежи достаточно высока и это составляет определенную общественную угрозу. Для преодоления угрозы необходимо ответственный и комплексный подход: усиление мер профилактики, укрепление юридических основ противодействия, активизация работы правоохранительных органов, развитие институтов для реабилитации пострадавших.

Надійшла 21 червня 2017 р.